

SIGMOND ISTVÁN

Sikítsatok nélkül

Hétfőn mindig meg kell nézni a temetőben a csókát, ahogy billeg azon a harmadik ágon, hátha visszanéz. Itt csak földkupacok vannak, számokkal. Alul csontok, felül én. És a nagy fejem. Ebből nem kellene rögtön arra a következtetésre jutni, hogy a kezem bizonyára mérhetetlenül kicsire sikeredett, noha szóval mi tagadás. Persze lehet, hogy nem azért. Később majd kiderül, hogy de, azért. Annyira azért nem kicsike, hogy ne tudnám megkülönböztetni a lábamtól. Ahogy magam fölé emelem a pólyában, igen jól látható a tenyerem, a kézfejem, az ujjak is, igen, öt ujjam van. Fényes körmökkel. Nem, nem csillagocskák. Pedig lehetnének azok is.

- Mondtam, hogy mosd ki magad, hülye szuka! Mondtam, vagy nem mondtam?

- Mondtad. - A vékony hangút alig hallani.

- Mindenki rajtunk fog röhögni! Ez a maga fia? Jaj, de okos feje van!

- Inkább azt nézzed, ahogy integet nekünk. Az angyalkáknak van ilyen kezecskéjük.

- Igen, az angyalkáknak. Akik valagban végződnek. Majd ha a szomszédok eltorlaszolják előlünk az ajtót, akkor lássalak!

A lábamról alig esik szó. Azt hiszem, a mély hangú nem is látta még. Pedig volna mit nézni rajta, olyan parány, mintha gyököt vontak volna belőle. És csak kettő van. Ki tudja, miért. Titkok. És nem szeretik, ha megfejtik őket. Nekem is vannak titkaim, őrzöm őket, és nem kérkedem velük. Én a Rafael előtti olasz festők portréihoz hasonlítok. Ez a titok például örök életre íteltett, de azért nem hangoztatom egyfolytában, noha különös szépségemre mindenki felfigyel, néha szóvá is teszik, de éreztetni mindig éreztetik. Aki rámnéz, elkezd ragyogni. Ez a látogató is sugárzó arccal kíséri megszokott, begyakorolt mozdulataimat, ahogy az udvarra került leveleket összeszedem a cirokseprűvel, és egyetlenegy kupacba próbálom összeterelni őket, az eresztől nem mesz-sze, egy védettebb helyen, és ez nem könnyű munka, mert a szellő egyfolytában belematarász a kupacba, és szétfröcsköli a szárazabb leveleket. A látogató szinte már tündököl, alaposan megnéztem magamnak, de a szemében nem látom viszont túlméretezett fejemet, Rafael viszont ott van, különös szépségem visszatükröződik szembogarában, kezet nyújtok hát neki, arcomon az elesettség alázata, hangomban macskák dorombolnak, ragyogok én is, mit nekem egy kis földönkívüliséget sugározni.

– Nyújtsa a kezét! – lelkesedik a látogató. – Te, édes, te! Most mit kell csinálni?

– Kezet kell fogni vele – biztatják –, egyszerű.

– Én? Vele? Jaj, istenem! Biztos?

Kis tettetett derű és tettetett sápítózás. Bohóckodás fojtottan. Az ilyenek viszont nagyon hangosak tudnak lenni, ha teszem azt, a hüvelykujjuk kifordul a helyéből. Beakasztod az ujjai közé a seprű nyelét, s aztán lefele rántod. Egyszerű ez is, mint a kézfogás.

– Baleset, ugye? – A mentős bámulja a fejem.

– Azt hiszem – mereng a fehér köpenyes altban, s kisápadt arcán a ráncok összebújnak imára.

Juhé, mondhatnám, de nem mondom. Érzéseimet magánügynek tekintem, az érzelemkitöréseket ugyan nem tiltom el magamtól, de befele irányítom őket, ahol csak én vagyok és az enyéim. Mi odabent igencsak értékelni tudjuk a meghatározó élményeket. Tovább seprek, persze, közben fel-felnézek a csókára. Ma hétfő van. Addig kell nézni a csókát, amíg visszanéz. Ha nem néz vissza, nem is tudhat róla, hogy létezem. Ez a csóka elnéz a messzeségbe, mintha amott érdekesebb volna a látnivaló. Nálamnál érdekesebb látnivalóról nem tudok. Ilyen tehát nem is létezik. Ezzel többen is tisztában vannak, például a vékony hangú is. Ő meg úgy érzi, hogy tennie is kell valamit. Értem? Velem? Kiemel a pólyából, hüvelyk- és mutatóujja közé csippenti a pucukámat, aztán jó nagyokat rázogató rajta. Énekel is? Talán énekel is. Egyszerre csak három dologra tudok figyelni. Hogy a bili rozsdás, és barátságtalan szeme van, hogy vissza tudom tartani a pisikét egy ideig, s hogy jólesően bizsergetős ez a rázogatózás. Az énekszó hangokra foszlik, az emlékezet magába fogadja ugyan, de rászakad a függöny, melyet csendnek neveznek odabent. Ez a nemlét végteleljében honoló csend, amely több a csendnél egyenlő egy értelmét vesztett gondolattal, amely sosem létezett.

*

Kedden mindig meg kell nézni a temetőben a csókát, ahogy billeg azon a harmadik ágon, hátha visszanéz. Még mindig nem tudom, hogy miért nem néz vissza. Én se szoktam kifecsegni a titkaimat, de a leveleket most elmondom. Sosincs levél a hantok között, az az egyetlen fa, a csókás, égre meredő, kiszáradt ágak halmaza. Az ilyenek mélyén a gyökér is haldoklik, s a fűszálak is elpusztulnak az ágak alatt. Nekem viszont leveleket kell szerezniem, ha össze akarom seperni őket. Az udvarra még befújja a szárazabbját a kinti szellő, egy-egy eltévedt levél ráfeszül a temető rész dróthálójára az udvar felől, élettelen erezte valamilyen cél felé nyújtózkodva dermedt az öröklétbe, aztán búcsút vesz a dróthálótól, s lassú beletörődéssel rábillen a kövezetre.

A temető másik részét egy sűrű szövésű drótsövény választja el a kinti világtól, hangok, fák, színek. Te, ő, ti és ők. A Semmi. Mindez nem érdek, ne-

kem csak a levelek kellene. Százzámra hevernek a sétány fái között, a drótok szövevényén sikerül áttornásznom a kezemet, s tenyérrel felfele kitartom nekik. Amikor elsétál valaki a sövény közelében, megszólalok:

- Levél - mondom.

Akik megállnak, tesznek egy-egy kiszáradt levelet a tenyerembe, aztán le-guggolnak s néznek egy ideig. Legtöbbjük mosolyog, kétkedő mosoly, mely egyre derűsebbre változik, hogy lám, mégiscsak értelmet kapott a nap, Rafael, tudom, az élmény megdöbbenő lehet, egy művész társ elismerően bólogatna, de ezek néha felnevetnek és mutogatnak is reám. Száraz már összegyűlt ele-gendő, és hiába próbálom beszédessé tenni kalimpáló ujjaimat, senki sem haj-lendő megérteni, hogy kellene egy zöld levél is, legalább egyetlenegy példány, mert a friss sírok mellől életet mímelő leveleket kellene összesepernem. Aztán valaki ugatni kezd. Látom a szápadlásán s vicsorító fogait. Nincs távolabb tő-lem egy arasznyinál, ha nem volna drótsövény, összeérne az orrunk bizonyára. A szemembe néz, és én nem szoktam hozzá a szemekhez, amikor hozzám szólnak, rendszerint elnéznek mellettem, ahogy én sem nézek rájuk sohasem, a kutyák esetében más a helyzet, a kutyákhoz volt alkalmam hozzászokni, fel-téve, ha vonítva adják hírül, hogy megérkeztem a Nagy Egészből, ami a Min-den maga. Tudtam, hogy egyszer csak rámtalálnak valahogy, fölém hajolnak többen is, de az arcok egyenruhát öltöttek, és egyformán földszagot árasztanak magukból, a hangokat viszont meg tudom különböztetni egymástól, az egyik vékony, a másik mély, egy távolabbi dimenzióban egy fehér köpenyes altban üldöz a kérdéseivel, csak hogy én nem mondhatok ki igéket és mellékneveket, az én világomban csak a főneveknek jutnak szerepek, „Levél!” - mondom most, merthogy kérdéseimet néha felkiáltójellé torzítom, meg kellene értsék végre, hogy most például egy zöldbe öltözött levélre gondolok, melyet észre-vétlenül elejtenék a legfrissebb sírok egyike mellett, oly észrevétlenül, hogy én magam se vegyem észre, és a csóka sem, ha véletlenül éppen akkor nézne le-felé. Aztán másnap összeseperném, s kidobnám a szemétbe. Ez a dolgok rendje.

Visszaugatok. Eddig még sosem ugattam, de úgy érzem, tetszetősre sikere-dett. Ő dühös ebként ugat, hörgést imitálva, eltorzult arcából szertefröcsköl a nyál, az elkobzott csont után csaholnak így a kiéhezett vérebek, az én ugatá-som stílusgazdag megnyilvánulás, dallamszerűségében felemelőnek is lehetne tekinteni, kérdőjelekkel megsebzett igeolvasás, rimelő verssorok, igék, jelzők és melléknevek. Leugattam egy imát.

- Kutya! - mondom a fehér köpenynek altban, és nyújtom feléje a kezem, egyetlenegy száraz levél maradt benne, ennyit hagyott meg az emberkutya, a többit kiütötte a kezemből, majd karját lengetve a távolba röhögte magát. Ket-ten maradtunk, a saját ugatásom és énmagam. Az ő ugatása mintha lecsapódott volna a lábam mellé, rálépek és betaposom a kövek közé. A csóka is itt van, de

neki könnyebb dolga van, ott fent nincs ma, nincs tegnap, nincsenek holnapok, a csóka a semmibe réved, mintha ez volna a dolga, és most se néz reám.

- Levél, nem kutya! - Alt.

Nincs ellenszer, ezekben szunnyad az értelem. Ha nyerítve közlekedne, megérteném. Egyszer álmában megnéztem az arcát, nőstény arca volt, nem vitás, jaj, nehéz küldetés az enyém. Én Minden vagyok, az elvonatkoztatott Igen, bennem a Minden hit és még számtalan egyéb, bennetek a hit a minden, mert ennyi jutott nektek, ami a semminél alig több valamivel, közben azt hiszitek, hogy ez a Minden. Egysejtű érzelem. Bizalom, remény és becsület: énem faragói. Ez kiszakítana a Mindenből véglegesen. Egyfolytában belésulykolják a Te és az Ő tudatát, pedig csak Én van, semmi más. A bili tartalmát az arcába öntöm. Ez a megoldás. Hogy a savas lé kiégesse a szemét.

- Fogd le! Na, nézd, a kicsi mocsok!

- Lehet, hogy véletlen volt. - A vékony hangot elkíséri útján a szájból kiböffenő, pisivel összekeveredett hányadék.

Legközelebb csóka leszek. És ha csóka leszek, mindig lefele nézek, ha elzsibbadna a nyakam, akkor is lefele néznék, egyfolytában csak azzal foglalkoznék, hogy nézem magam, ahogy seprem a leveleket. Közben a világtájakat én is beméreném magamnak, de sosem felejtenek el fejet hajtani a Mindenből érkezőknek.

*

Meztelen emlőre szorítják a fejem. Készül a merénylet megint. Tervszerűen, naponta többször is. A dac jó. Egy ideig. Összeszorítom a számat, egyebet nem tehetek. A vékony hangú újra csipent, most a saját mellét fogja marokra, s a tejmirigyből kivezető rücskös kis dudorral megközelíti az ajkaimat. Nem fogjuk hagyni, hogy leteperjenek, mi ketten vagyunk, én és a Szellem. Közben a rücsök megpróbál behatolni. Figyelmeztetni fogom, hogy elévülhetetlen jogaim vannak, engem nem fognak erőszakosan belerángatni valamiféle átalakítási manőverbe, mert nincs Ő, csak Én vagyok. Ha lenne Ő is, egyszerű és semmitmondó jelenné szűkülne a Minden. Kicsit megnyitom a számat, mert gügyögéssel értelmes mondatokat formálni nyitott szájjal lehet igazán. És hopp. Bent van. A bimbó. Beugrott, s benyomult utána egy szájni puha is. Terpeszkednek. És birtokba veszik a fogínyemet s a szájpadrólomat. A nyelvem reszketve vergődik a bimbó körül, mint fogoly nyuszi, ha ketrecébe anynyi répát gyömöszölnek, hogy kénytelen bendőt tömni velük, ha a fulladásos halált nem szereti. Szopok. És ez nem megalkuvás. A Szellem még ellenáll, sőt, kimondatik az idevonatkozó szentencia: itt valami végzetes félreértés kormányozza a mindennapokat, az élet célja az élet maga, s ezen belül, hogy lemenjünk alfába. Azt hiszik, ha az énjük onanizál, szellem lesz belőle. Aztán ha lemennek alfába, nem tudnak visszajönni soha. Arcomat felfele tartva szopok, a beletörődésbe sikerült elvegyítenem egy csipetnyi fennköltséget, ezzel a transz-

kutya, emlő,/ kőszag, vonítás./, de nem mondok verseket, mert egyszerre csak három dologra tudok koncentrálni, a seprés az első dolog, a seprű a második s a szemét a harmadik.

Annyira besötétedett, hogy nem kell csúszkálnom a hasamon, nyugodt léptekkel, nesztelenül suhanok végig az udvaron, s az ölembe markolt száraz levelekkel alaposan teleszórom a kövezetet. Holnap nagy munka vár rám, seperni kell.

*

A mély hangú nézi a fejem. Fotelben ül, nem beszél. Számba veszem a főneveket, egyiket sem látni a menni akarást, heverésznek a tekervények labirintusában, várják, hogy mi lesz. Koncert lesz, mi más lehetne. A járókát a zongora mellé gurítom, játékból ezzel közlekedem a lakásban fel-alá, rekkenő hőség, nyitott ablakok, a napsugarak birtokba veszik a szobát, a fejemet, a gondolatot. Ahogy meg-megbillen a függöny, úgy váltakoznak az árnyékok s a fények a zongora billentyűzetén, siklanak, alábuknak, szökdécselnek, látszólag rendszertelenül, nem hallani a hangokat, pedig már felhangzott a fergeteges Napfény rapszódia, két kézre és homlokcsontra írva. Lezuhan a fejem, egyszer, kétszer, sokszor egymásután, egyenletes ritmusban csapódik a fehér billentyűkre a homlokom, két kezem ökölbe szorítva tombol kétfelől, mindig ugyanazokon a hangokon, aztán magával ragad a kompozíció, már nincs ritmus, nincs ütem, tornádó van, szélvész és hurrikán, egy utolsó zuhanórepülés következik, s a piros billentyűkre zuhan a fejem, győzelem.

- Véres a feje? - A sikoly vékony hangon érkezik, és „jézusom, atyám, istenem”.

- Véres a zongora. - A mély hangú zenekedvelő lehetett valamikor, talán ezért tett megjegyzést a zongora állagán beállott enyhe változás láttán, ám oly kibírhatatlan hőség dühöng mostanában errefelé, hogy értelmét veszítette a mozdulat, senki sem törli le a vérrel elmaszatolt billentyűket, egyszer majd tisztára kopnak talán. S ha nem, nem.

Miközben a vékony hangú kötözi a fejem, mosolyt imitál. Nem belülről érkezik a derű, csak az izmok tornásznak. Azon gondolkodom, hogy vajon két kézzel ragadjam meg a függönnyt, vagy egy kézzel is letéphető? Két kézzel téptem le, most taposom. A mély hangú nem mozdult el a fotelből, tovább nézi a fejem. Megpróbálom egyforma csíkokra szaggatni a csipke utánzatú anyagot, vigyázva arra, hogy a függönybe préselt szárnyas páfránylevelek sok kicsi tartozékát egyenként tépjem le a szákról. A vékony hangú is besegít, egyre vadabbul marcangoljuk a hófehér műanyagot. Pedagógia. A versenyben én bizonyulok gyorsabbnak, ez is pedagógia. Akkor mozdulok. A bal kezemet gyors egymásutánban lököm az ablak felé, akárha minden egyes mozdulattal egy-egy legyet kapnék el a levegőben, miközben a jobb kezem táncmozdulatokat lejt, keleti zenére. Rafael odabent élvezkedik, tulajdonképpen ő volt a kez-

deményező. Vonagluck. Ebből egy másfél órányi adag elegendőnek mutatkozik, közben egy kilónyi legyet fogdoshattam össze, ezek félholtan is zümmögnek valamit, bizonyára egy magasztos tárgyú lírai költeményt. A vékony hangú leáll a függőnytépéssel, nem tartja érdemesnek önmagával versenyezni. Térdepel, s nézi a zongora lábait. Mereven néz, kikerekedett szemmel, próbál felkészülni a folytatásra, csakhogy néha programszerű szigorral, néha meg rap-szodikus összevisszasággal követik egymást az események. Tegnap például rúgkapáltam egy kicsit, aztán visítottam vagy tíz percig, de már annyira kiguvadtak a szemeim, hogy félttem kigurulnak belőlem, inkább sírtam vagy három óra hosszat, a jajveszékelésszerű vinnyogás megnyugtató. Egy kicsit én is nézem a zongora lábait, hátha felfedezem, hogy tulajdonképpen mit kell nézni a zongora lábain. Nem fedeztem fel.

- Bili! - mondom, mindjárt öt óra van.

Egyedül nem pisilek. A vékony hangúnak azért van két keze, hogy egyszerre tudja elővenni a két bilit. Leszi őket egymás mellé, beállunk. Háttal, nyújtott lábakkal, mindenki a saját bilije előtt. Amikor a falióra mánusa egész órára kottyán, letépjük magunkról a bugyit, s egyszerre zuhanunk alá. A vékony hangúnak nagyok a méretei. A nagy méretek lecsüngenek kétfelől a bili oldalán majdnem a padlóig. Csurgatunk. A mély hangú még mindig a fotelben ül, a szeméből jön a pisi. Nincs három bilink, azért.

Hajnalban kötöztek meg. Miközben hátra kötötték a kezem, a vékony hangú lüktetésszerű gyorsasággal vette a lélegzetet, a légszomjban küszködőkre jellemző ez a kapkodó lélegzetvétel. A mély hangú elfelejtett lélegzetet venni a nagy igyekezetben, legalábbis én nem hallottam, pedig a két bokámnál ő horzsolta fel a bőrt, ahogy a lábamra tekerte a másik kötelet.

Senki sem sírt, pedig sokan voltunk. A mély hangú, a vékony hangú, én és a Szellem. Rafael elvonult. Nem gyávaságból, csakhogy a szépség s az erőszak nem férnek el egy mondatban. Az árnyékok viszont benépesítették a szobát. Nem voltak holt árnyékok, nagyon is elevenen tobzódtak körülöttünk, formát változtattak minduntalan, néha egyesültek, néha meg formátlan darabkákra szaggatták önmagukat, a gondolatok árnyai lehettek bizonyára, amelyek ott születtek s ott haltak el a szobában. A mély hangú egy kötetet tartott a kezében, a harmadikat, a vékony hangú a szoba közepén állt, különösnek találtam, hogy terpeszállásban maradt, valamiért nem tudott továbblépni, viszont nyivákolt. Nem, nem sírt, csak nyivákolt. Ahogy én szoktam, olyan belefeledkezős egyhangúsággal. Mögötte a falon egy nagyobb árnyék lóbálta magát egyre feljebb, felkúszott jó magasra, majd a plafonhoz érve beleveszett a vakolatba. Rájöttem, hogy egy bitófáról lecsüngő kötél árnyéka integetett nekem, csak nem tudtam, mit akart, hívogatott-e, vagy búcsúzkodott talán?

- A nyakára kössek, vagy ne kössek? - A mély hangú berekedt. Nyáron is előfordul az ilyesmi, a huzat lehet az oka.

- Megcsókoljuk?

- Minek? - Közben hosszú csendek, szünetjelek.

Mi van? Vége? Az első felvonás felénél sem tartunk, s már kicsengettek volna? Hol marad a csattanó? Hé, jöjjenek be a forró vasakat cipelő hóhérok, hogy kiélessék a szemekből a fényt, jöjjenek be a kardokat lóbáló hóhérok, hogy egyforma négy darabra szeljék a hangokat, a mély hangot, a vékony hangot s az integető árnyékokat a falon.

- Pisilhetünk még egyszer, ha akarod.

Kegyelmi pillanatok? Nézem a két bilit a remegő kezekben, az óra nagymánusa messze jár az egészszől, valahol az alagsorban noszogatja az idő kerekét. A Mindenben az idő is benne van, önmagamat csapnám be, ha most, félidőben, a bilit választanám utolsó kívánságként.

- Tejl! - mondom, s szopást mímelve tátogok felé.

Nem gombolja ki a hálóingét, egyetlen rántással szakítja le róla a gombokat, benyúl s kiemeli az egyik mellét, mondhatnám azt is, hogy kitépi a hálóinge mögül. A látvány csenevésznek tűnik, a valamikori dundiságát leszophattam róla valamikor. Aztán gyors mozdulattal nyitott számba löki az aszalt szilváját, vele jön egy falatnyi puha is, összecukódik rajtuk a szám. Harapok. Metszőfogaim négyesfogata bilincsbe zárja a jövevényt.

Érdekes megfigyelni, hogy a hangvulkán sosem hallott a ritmusról, a hangsúlyos és hangsúlytalan hangok szabályos váltakozása élvezetesebbé tette volna a melódiát, hogy miért mondják velőtrázónak az ilyent, nem tudom. Aztán elhal a hang, elnehezedik a test a fogam között. Patt. Most először nézek a szemébe, még soha nem láttam igazán, mindig elnéztünk egymás mellett, de most is megszökött előlem, vagy leeresztett szemhéja mögött bujkált valamiért. Aztán hirtelen tágra nyíltak az ablakok a szemében, de felfele néztek, követték a vakolatban elhalt árnyékokat a plafonon, közben a fehér szemgolyók kifejezéstelenül meredtek rám a hajnali félsötétben. Kétféle rohantunk. Vért láttam, sok vért, az aszalt szilva felét, ami a számban maradt, kiköptem a szemétbe, ahol most vagyok. Egy hatalmas káposztalevél takarja be a fejem, teszem félig-meddig eltemetve. A csóka már biztos ott van azon a fán, ott billeg a harmadik ágon, türelmesen várja, hogy megjelenjek a hantok között, az intézethez tartozó temetőkertben. Csak leveleket, leveleket tudjak szerezni eleget. Ez a legfontosabb. És hogy a csóka rámnézzen. Várok. Egyszer csak észrevesznek. A Minden a szemétben is Minden, fények világítanak bennem. És előjött Rafael is. Itt vagyunk mind: én, Rafael és a Szellem.

*

Nem volt itt semmi varázslat, nem váltak ketté az egek, a földben sem tángotnak hegy nagyságú kráterek, egyszerűen csak ott voltak az ablakkeretben, hárman, kilencen, nyolcvanheten, mikor mennyien. Nem éreztem sem széánsznak, sem véstörvényszéknek a bekövetkezett eseményt, noha a Fény-

lények döntéseivel nem mindig értettem egyet, de azt is beláttam, hogy amíg az én intelligenciahányadosom megállapítható, addig ők egyenértékűek az intelligencia fogalmával. Hogy megszabják a jelent, s ha kell, beleszólnak a múltba is, ezzel természetesen egyetértettem, de hogy ők írják elő az álmaimat, ezt nem nagyon szerettem, merthogy számomra érthetetlen megdölgésből minden álmom előjátékában óvatosan tapogatózó, szőrös lábakat látok, majd két csodálkozó kutyaszemet, merthogy nap mint nap visszaálmodom azt a szemétdombot, ahol a káposztalevéllal betakart fejemmel, félig-meddig eltemetve, vártam, hogy felfedezzenek. Azt is megtehetik, hogy visszavisznek a múltba, például meghagynak örök életre csecsemőnek, kötéllel a nyakamban, vagy egy olyan álomnak maradok a foglya, amelyből nem vezet út sem a jelenbe, sem a múltba. Csak Rafael maradna a jelenben, egyedül, számkivetve. És testetlenül kevesebbet érne, mint az óda, amelyet sosem játszottak le a zongorán.

Én nem meghalni jöttem. Álomban maradni, vagy múltba visszatérni nem akarok. Nekem seperni kell. Annyi levelet fogok szerezni, hogy mindennap órákig seperhessek, és az a csóka előbb-utóbb a tenyeremben fogja felejtetni a lélegzetét. Egyelőre összetöpörödött valamiért, a feje is eltűnt testének sötétjében, ilyenkor ádáz küzdelem folyhat benne, hogy északra nézzen-e vagy délre, azt hiszem, egyetlenegy megoldás maradt, a gondolat erejével fogok közelebb kerülni hozzá, csak hogy ehhez csóka kellene hogy legyek, ott fent csak egy test van, egy ösztönvilág foglyaként pihegő tollazat, benne néhány dekányi hús, egy marék semmi, ilyet kell keresni, akinek csak teste van és ösztöne, az énje kiszállt belőle, a szellem elkerüli. Megvan: a fehér köpenyes altban.

A Szellem csendesen ministrál a szertartás alatt. Rafaelból tombolva árad a ragyogás. Közben diplomácia. Megfontolt mozdulatok, tettetett közömbösség, fapofa. Terített asztal, tányérok, evőeszköz, miegymás. Érthetőnek kell lennem, tagoltan, szépen, érzékletesen fogom kimondani a szavakat egymás után, hangomban csipetnyi titokzatosságot is elrejtjek, de azért érzékelhetőnek kell lennie, hogy létfontosságú a közlemény, lám, sikerült heurékába göngyölni a szótagokat:

- Csóka! - suttogom sejtelmesen. - Ösztön! Gondolat! - Reszket a fejem, az izgalomtól alig tudok lélegzetet venni, két öklömet az asztallapjára szorítom, ismét győzelem.

- Ügyeske, te! - jön a replika. Krumplileves, szentem.

A fehér köpenyes altban az arcomba vihog, s a számhoz emel egy kanál levest. Az egész testemet rázza a reszketés, ráfeszülök az asztalra.

- Csóka! - üvöltöm. - Ösztön! Gondolat!

- Okoskám, te! - gügyögi a fehér köpenyes altban, és megsimogatja a fejem.

A villát két kézre fogom és lesújtok vele. A villa az asztallap között a fehér köpenyes altban vértől maszatos jobb keze, teljesen átszúrva, felfeszítve. Csak nem a tenyértől a kézfej felé, hanem fordítva. A test az asztal alá csüng, az

egyik láb térnél behajolva, a másik hosszan kinyúlva. Mielőtt a mentők berobbantak volna, megkóstoltam a krumplicevest. Egy kicsivel több babérlevéllel ízletesebb lett volna, de így is meg járja.

- Miért? - ordít az egyik mentős. - Miért?

- Csóka, csóka, csóka! - mondom újra és újra, de ezek semmit sem értenek, lementek alfába, és ott maradtak végleg, S ott nincsenek olyan hegedűk, amelyeknek a húrjait a gondolat pengeti. És nincsenek igék, nincsenek főnevek. Ott csak kötőszavak vannak és kérdőjelek.

*

Reggelenként elsőnek ébredek. Újra a valóságos jelenben. A kutyát ott hagytam az álombeli szemétdombon, holnap újra megkereshet, a közelben lesz. Kinyitom a szemem. A fából ácsolt keresztek mintha felkúsztak volna az égre a sírhantok mellől. Innen az ágyból, így látom őket. Lehet, hogy éjszaka az égben pihennek. Mire kiérek a temetőkertbe, ők is visszatérnek a földre. A csóka nem látszik ide, majd az udvarról szemügyre vehetem. De előbb még rengeteg tennivalóm van. Meg kell forduljak kilencszer magam körül, s minden fordulat után le kell tapsolnom az egyetlen akkordba sűrített Napfény rapszodiát, aztán megtornásztatom jobb kezem ujjait, hogy kellő erőben legyenek, a négyhónapos ágyához lépek, hüvelyk- és mutatóujjam közé szorítom az orrát, és csavarintok rajta egy isteneset. Ordítva ébredt. Mostanában már jól látni kikerekedett, parázsló szemét a reggeli félhomályban. Amikor megközelítem, elképesztő fegyelmetlenséggel ficánkol az ágyikójában, vergődik jobbra-balra, nem hörgést hallat, az életösztön még nem vert benne tanyát, ám valami bugyborékolásszerű hangfoszlány megjelenik a lepedők között a szélcsendesebb hajnalokon, a sakálok már itt ülnek körülötte, tanulják a művészetet. Aztán benyúlok. És csavarintok. És diadal, persze. A sakálok in-tegetve távoznak, utánuk megyek, ők visszatérnek a világukba, én a konyha felé kerülök, minden reggel be kell vernem egy ablakot. Eleinte négyen ugrottak elő a csörömpölésre, most már senki sem ugrándozik, egy rongyot szorítok az ablak közepére, s ököllel rácsapok. De mi lesz, ha elfogynak az ablakok? Egyelőre mindenki alszik tovább. A csóka is. Reggelenként nézegetem egy óra hosszát, a seprű a kezemben. Ma sepernem kell, rengeteg levél gyűlt össze az udvaron, csupa szemét itt minden. Igazán akkor érzem a szemét súlyát, amikor alatta vagyok. Ahogy körülnézek, itt a szemétben, hát, tulajdonképpen szóval rossz ez? Nem is tudom. A fejem kint van, azaz kitornásztam magam a krumplihéj, egy megromlott cékla maradéka s néhány összegyűrt újságpapír alól, a legnehezebb volt lefújdogálni az arcomról azt a hatalmas káposztalevelet, amellyel betakarták a fejem. Valaki gügyög? Én vagyok? Nem, nem én vagyok. Akkor csak ő lehet, a négyhónapos, idegügyög nekem a jövőből, merthogy a Mindenben a jövő is szerepet kapott. Az ő képzetében a Minden egy hatalmas bődön, amelyben benne van a valóság, a képzelet, s a képze-

leten kívüli világ. Az én Mindenem a bődönön kívüli világ. Hogy most egy szemétkupac tetején kuporgok? Ez az ő valóságuk, nem az enyém. Az enyém-ben egy mozi képsorai peregnek, középen két ember halad ráérősen, az egyiknek a vállán egy kopott nyelű lapát, a másik egy nyikorgó kerekű taligát húz maga után. Ez nem zene, itt semminek sincs ritmusa, dallama, nem él a hang, vagy él, de a folyamatos haldoklás a lételeme. Végszagot árasztó, mozgó testek, foszlányokban lézengő gondolatok. A lét illata nem a virágba borult fákból sugárzik elő, nem a kövekből, a kakasszóból, vagy a gerincben sajduló fájdalmakból, hanem a szemétből.

- Ma ünnep van - mondja a lapátos. (Ez hozzám hasonlít, úgy hiszem.)

- Miért? - értetlenkedik a taligás, a gügyögést felváltotta a csikorgás, a dalamtalan, mely oly felesleges, mint egy halált idéző eszmefuttatás. (A négyhónapos taligát kapott?)

- Megértem ezt a napot, azért. - (Mit tettek ezek velem? Véges lettem, mint a bődönön belüli világ?)

- S ha a holnapot is megéri? - (Logika? Növényi lét; ezekkel váltsak ideát?)

- Akkor holnap is ünnep lesz. - (Betimesem a taligába, s betakarom szeméttel. Egyé váltak, mint szerelmesek a mesében. Az egyik keze még kint van. Integget, vagy mi van? Az ilyenek a vég után is folytatni akarják, pedig ha a bődön aljára kerülnek, a salak-régióba, ott csak a múlt van, amelyről azt híresztelik, hogy emlékszel, volt napfelkelte is, na jó, könnyű mesékkal áztatni a hiszékenyeket, noha mindenki tudja, hogy a fikció kosarából bukkan elő a maszka öltöztetett eszményi lét, és figyelj csak, ma két patkánylábattól, én csak egyet, nem szégyelled magad, te, mohó, te! Idézzek még?)

- Maga rákos?

- Nem.

- Akkor... olyan dalos kedvű?

- Tudja mit, segítek magának imádkozni.

- Nekem nem kell imádkozni. Én benne vagyok az imában.

- Mondtam, hogy dalos kedvű?! Igaz, hogy mondtam? Na? - (A fejét viszszaadugom a szeméttbe, hadd szokják egymást.)

Megyünk tovább, én és a taligás. Már nagyon közel járunk a szemétkupac-hoz, annyira közel, hogy a lapátot leemelem a vállamról, s mint egy puskát, úgy viszem tovább. A taliga sem csikorog, ha nagyon lassan halad, meghal benne a hang, itt már a fikció sem szuperál. Nagyon nagy az a káposztalevél, nagyon nagyok a pislogó szemek.

- Egy gyerek? Egy gyerek? - Sikolyra nyíló száj, fejhez kapott kezek, rohanás.

A taligás elől kapkodja a lábát, a lapátos utána liheg. A kiáltásuk itt maradt a szeméttben, decibelben csak az enyém erősebb. Tercettben szól a jövő a múlt-nak, s e kettő a jelennek. S ha a patkánylábak elfogynak egyszer? Sikítsunk?

Sikítsunk tercetben? Ki vagyok, kik vagyunk? Kinek a sztorijához tartozunk? És miért rohan el a jelen, éppen most, amikor a szemétből sikerült kidugnom az arcomat?! Lábak. Szőrösek. Lekapariják mellemről a krumplihéjat, cékla-darabot. A fejem teljesen kiszabadult. Nézzük egymást. A kutya s a csecsemő. Egymásra tátjuk a szánkat, ő Rafaelt lát, én egy kutyát. Néz és vicsorít. Nem simogat, de a jobb első lábát rajtam tartja, a mellem közepén. Aztán felemeli a fejét, teste hosszan kinyúlik. Felfele néz, a magasba. És vonít. Hosszan, elnyújtva. Lélegzetet vesz, és újra vonít. Megfeszülnek a lábai, s az inak a nyakán. Már olyan nagyon vonít, hogy majdnem belefulladás a vonításba. Aztán behunyja félig a szemét, és lefekszik mellém. A lába a mellemen marad. Mintha tudna róla, hogy én sosem fekszem le egyedül. A fehér köpenyes altban számtalanszor lefektetett, felkeltem a szomszédos szobába, és megálltam az ágya mellett. Felkelt, újra lefektetett, aztán felkeltem, s újra megálltam az ágya mellett. Nem néztem rá, én sosem néztem rá senkire. Megint lefektetett, de már nem feküdt vissza, az ágy szélén ülve várta, hogy megjelenjek. Jöttem. Felhajtotta a paplant, s intett. Feküdtünk egymás mellett.

Néztem, ahogy alszik. A holdfényben csak a körvonalait láttam, kitapogattam az arcát, a fejét, otthonosnak éreztem a helyzetet, mintha megálmodtam vagy visszaálmodtam volna egy képet, amelynek részese voltam, vagy részese leszek, a hálóinge alól óvatosan kiemeltem az egyik mellét, és ráhajtottam a fejem. Szagoltam. Vártam, hogy ismét érezni fogom a kőszagot, de nem éreztem kőszagot. Puha volt, süppedős, emberszagú. Két kézre fogtam a kerekded puhaságot, hintáztattam előre-hátra, játszottam vele, s finoman simogattam minduntalan, ahogy a levelek erezetén szoktak végigszántani az ujjaim, közben vigyáztam, hogy fászlival átkötött jobb kezére nehogy ráfeküdjek véletlenül. Nem, nem ébredt fel, lehunyt szemmel pihegett, egyszer láttam egy haldokló csirkét, csak annak csőre volt, és sokkal kisebb volt a feje, de valahogy hozzá hasonlóan vette a lélegzetet. Csakhogy a fehér köpenyes altban nem haldokolt, csak álmodott valamit. Egyre kapkodóbban vette a lélegzetet, remélem, nem az én kutyám ijesztette meg, és a melle is egyre gyorsabban emelkedett, már nem tudtam finoman simogatni, meg-megszorítottam, hogy nyugalomra intsem, időnként alakot változtatott, emitt besüppedt, amott kidudorodott a szorongatások nyomán, de hiába minden igyekezet, mintha megkeményedett volna a csücske, erősen, keményen szúrta a tenyerem, s amikor a számba emeltem, szinte kisujj nagyságúra növekedett, nyaldostam, szopogattam, becéztem, és jött a bizsergés, zsibbadásszerű villámok cikáztak bennem a végletekig fokozódó erősséggel, tátogtam elképedve, valami robbant bennem, légszomj kínozott, fejem ütemes rángatózását átvette a testem, aztán benyúltam a hálóingem alá, zavart a lábamra fröccsent ragacsos folyadék, s kicsivel feljebb, a hasam tájékán találkoztam az épen maradt bal kezével, ahogy egyszárnyú madárként röpdösött a paplan alatti sötétben.

*

Elvitték a faleveleket. Egyetlenegyét sem hagytak az udvaron, sivatag lett, kietlen és halott, a sírhantok között ordítanak az üresen hagyott lábnyomok, szélcsend van. Hiába nézem a drótsövényt, nincs rajta sem levél, sem papírdarab.

Az ablakban álltam, amikor megjelent a szemeteskocsi s végigdübörgött az udvaron. Kezem a fülelem. Fáj benne a hang. A Fénylények sehol. Ebben az ablakkeretben szoktak összegyűlni, hogy megszabják a jelent, s beleszóljanak a múltba. Most kellene megállítani az időt, hogy a dübörgés ne íveljen át a jövőbe, s a levelek megmaradjanak az udvaron. Nekem. Az eresztől nem messze, azon a védettebb helyen.

Lapáttal dolgoznak, s mindent behánynak a kocsiba. Semmi sem maradt. A seprűm az eresz alatt meredezik megkövülve, nem érti ezt a világot, ahol az igék vették át a főszerepet, s a főneveknek csak statisztaszerep jutott. A két gyászhuszár hangtalanul buzgólkodik egy ideig, talán ezekből lesz majd a taligás és a lapátos, a dalos kedvű, aki állítólag benne van az imában. Vajon ki tűrne meg az imájában egy ilyent, aki előbb kiszakadt a Mindenből, hogy átlépjen az álombeli jelenbe, ahol egy kiáltás szárnyán elszelelt, majd visszalépett a valóságos jelenbe, hogy halálmagot vessen el a jövőbe vezető ösvényeken?!

És a seprűt is ő vette észre az eresz alatt, és odament, és felemelte, és a nyelénél fogva bedobta a szemeteskocsiba. A seprűmet! És intett, hogy düböröghetnek kifelé. Elvittek mindent. A seprűm árnyékát is magukkal vitték, nem hagytak belőle semmit nekem. Pedig az árnyék megőrizte volna a levelek illatát, s a suttogást, ahogy az a maroknyi cirok beleszántott a kiszáradt levélcso móba a sírhantok közötti ösvényeken.

- Elvitték a seprűmet! - Suttogok én is, csak ennyire maradt erőm, de ez a suttogás sebeket ejtene a fülekben, ha volnának fülek, amelyek hallanák.

Tele vagyok dübörgéssel, a két fülem között döngetik ki a kerekek a gyászzené morzejeleit a holtta merevedett kockaköveken. De nincs időm temetni, leveleket kell szereznem. Oázisnak tűnik a drótsövényen kívüli világ, ahol levelek hevernek a földön, vagonszám. Gyors léptekkel végigrohanok a hálószobán, a csavarintgatás most elmarad, intek a négyhónaposnak, hogy csendóra következik, de félreérthette a mozdulatot, arca kinyílt, szemei megkettőződtek, kiszélesedett a homloka, és lebegtek a fülei, és olyan döbbenetes visítózásba kezd, hogy a körülötte kuporgó sakálok egy ideig szájátva hallgatták a mestert, aztán elkotródtak pihenni. Én meg kitéptem a párnát a feje alól, és az arcára nyomtam. Valahogy csendre kellett intenem a négyhónapost, hogy hajnali ötkor ne verje fel a házat, megvárom, amíg az engedelmesség jeleként leáll a rúgkapalózással, elég hosszú ideig tartott, amíg rávette magát, a karjaival hamarabb abbahagyta a csapkodást, kétfelől felfektette a két kezét, mint aki meg-

adja magát, fogságba esett katonák mutogatják a két tenyerüket ilyen ostobán, de lábai még sokáig makacskodtak, igaz, egyre inkább ritkultak a rúgások, de még csak rúgásnak sem lehet nevezni ezt a mozdulatsort, ha a láb dadogni tudna, ez olyan volt, aztán ezekkel is leállt, mereven maradt mindkét lába, görbén, engedékenyen, mint aki megbánta. Amikor elengedtem, az egyik lábával még rúgott egy aprócskát, ez volt a búcsúrúgás bizonyára. Csakhogy az ilyen kedveskedést megvesztegetési kísérletnek tekintem, és nem kell kimondottan fenyegetésként értékelni, de a holnapi csavarintás a sakálkarnevál csúcspontja lesz.

Lehuppantam a drótsövény tetejéről a falevelekben tobzódó, sétatéri világba. A Napfény rapszodiával kezdődött a revű, a levelek szertekunkorodó, meggömbült testén tombolnak az ódává magasztosult fényjelek, Rafael testet kapott a fák között, nézzük egymást hitetlenkedve, de gyönyörködve is, aztán megkettőzött önmagammal táncolok a levélzönben, noha nem táncolás ez, száguldás inkább a Mindenből fakadó ritmus után, a kiszáradt levelek különféle hangzatban sisteregnek, suttognak, zizegnek nekünk, élet van. A nadrágom két szárát a bokámnál kötöm össze, hogy a levelek szállítását megkönnyítsem. Marokszám gyűröm őket a nadrágomba, kövéredem szépen, két vas-tag hurka imbolyog a fák között, viszi a hatalmas feneket, a puffadt hasat, Rafaelt, a Szellemet és engemet. Indulunk a seprű után. A kagyló mögött szokott állni, a szemetesveder és a személtapát mellett, mindkettő piros, a seprűnek seprű színe volt. Az erkélyajtó rendszerint nyitva marad, csend van idebent. Az előszoba felé kerülök, a fogas melletti állótükör előtt meg kellett torpannom, a tükörben egy ember áll. Nem mozdul, a szeme sem rebben. Elindulok, az ember is elindul a tükörben. Nincs szándékomban mások titkai után kutatni, de különösnek érzem, hogy ez az ember kölcsönvette a testemet, ott állok a tükörben, két hurka lábbal, kitömve.

– Rafael? – kérdezem.

– Rafael vagyok, a szellem – felel az ember a tükörben.

Ha nincs külön Szellem, és nincs külön Rafael, akkor én magam vagyok a Szellem is, Rafael is? Azért nem engedték, hogy a tükörbe nézzek, hogy elvessek bennem a kétely magvait? Mert ha nem ismerem az arcomat, nem tudom, milyen a Minden? És kevesebb Minden lenni, mint látni is a Mindent? Vajon kevesebb? Megrendítették bennem a hitet? Nem, nem hagyom, hogy a reveláció számomra dráma is legyen. Majd feldolgozzák odabent az enyéim, vannak elegenden. Hát, persze. Azért ilyen nagy a fejem, hogy beleférjünk hárman is. Hárman? Vagyunk hárman? Zavaros a valóságos jelen. Az álomban inkább otthon vagyok, itt a seprőt sem lelem. Benéztem az ágyak alá, az egyikben még aludt valaki, s közvetlenül a papucsok mellett észrevettem a bilit. A bilimet. Kihúzom, nézem. Hogy került vajon ide? S miért árválkodik, amikor a zongora alatt kellene hogy legyen, a társával együtt, hogy bármikor elővehető le-

gyen?! Átviszem a nappaliba, a zongora ott van, a falióra is. Beállok háttal, nyújtott lábakkal a bilim elé. Várom, hogy kattanjon a mánus, hogy letépjem magamról a bugyit, s hogy zuhanjak alá. Csakhogy a mánus áll. Már nagyon régen áll, azt hiszem. És másik bili sincs sehol. Aztán megtalálom a padlásfeljáró alatt, a szerszámok és egyéb limlom között. Odateszem őket a zongora elé, szépen egymás mellé, ahogy kell.

Alig távolodtam el a hurkáimmal, kicsapódott a bejárati ajtó, kitámolygott rajta egy bugyis nő, kezében a két bilivel. Úgy tartotta őket maga előtt, mintha koldulna. A vékony hangú volt. Felismertem. Terpeszállásban állt és nyivákkolt. Egyszer még hallottam így nyivákolni, akkor is terpeszállásban állt, hogy miért tartja így a lábát, nem tudom, csakhogy akkor egy nagyobb árnyék is lóbálta magát mögötte, a kötél a bitófáról talán? Már nem emlékszem. Ő is az emlékei után kutathatott, mert elindult a két bilivel a város felé, mintha libgett volna a köveken, aztán eltávolodott jó messzire, majd beleveszett a meszszeségbe. Én meg rájöttem a dolog nyitjára. Íme: Az egymásba hajló fák árnyéka elnyeli a nyivákoló nőket, főleg ha csórén közlekednek, miközben ki-nyújtott kézzel és két bilivel koldulnak ürüléket. Megfejtetem egy titkot. Hát, nem remek?

*

A kapuban egy fehér kocsis és egy fekete. Emberek. A hurkák visznek, itt vagyunk mind. Nehezen haladunk a tisztára seprő köveken. Mintha mosolyok is villannának körülöttem, ezek veszélyt hordozó faktorok, a szemgödörön keresztül kerülnek az agyba, leteperik a vackukról feltápáskodó ellenérveket, eloltják a villanyt odabent, s a vaksötétben béklyóba verik Rafaelt. Nem hagyom, nem engedem. Nem hagyom, hogy Rafael a tükörben maradjon, pedig jól állt neki a látványos létezés, most sem fogják elvenni tőlem. Rohanok a sírhantok közé, ahol otthon vagyok. A csókám a harmadik ágon, nézem, nézem, és hiába nézem, a csókám elment, elhagyott. Szerettem volna, ha a tenyeremben felejté a lélegzetét, ő meg elvitte a szemét is, amit sosem mutatott meg nekem. Milyen világ ez, ahonnan minden kiveszett, amire vágni lehetett egykoron? Kirajzolok egy ablakkeretet a sírhantok fölött, „légy a saját csókád!” – hangzik a kegyelem, és mászom felfele az ágakon.

A harmadik ágon vagyok, magasan a sírhantok fölött. Hangok szállnak fel az ágak közé, főneveket alig hallani, igék, jelzők, számnevek röpdösnek szerteszét egy nyelvtankönyv lapjairól, az ilyen kavalkád nem tartozik az én jelenemhez, néma csókaként billegnek tovább. A spárgákat kioldoztam, a hurkák egyre soványabbak, egymást kergetve libbennek alá a falevelek ezrei, betemetik a sírhantokat, megtöltik az ösvényeken siránkozó lábnyomokat is, a merészebbje elkóborog valamerre, vagy a drótsövény fölött átrepülve visszafekszik a sétatéri fák közé. Az ágak is tele vannak. Tőlem jobbra egy hatalmas káposztalevél, mellette egy lapát s egy taliga, balra vicsorgó fogak s egy testet öltött

zongoraszó, a négyhónapos sikolya s egy vérző ág, benne egy villa, előttem, fölöttem és mögöttem szétszakított függönydarabok lebegnek az ágakon, a fehér köpenyes altban velem billeg a harmadik ágon, terápia. S ott lent egy nagyfejű seprí a leveleket a sírhantok közötti ösvényeken. Mi végre? Nem tudom. Minduntalan felnéz, mintha keresne valamit az ágak között, pedig idefent semmi sincsen, csak holmi kacatok, néhány kiszáradt ág, s az egyikén én magam billegek, merthogy ez volna a dolgom. És én sem maradok sokáig idefent, itt az ideje tovaszállni. Ott a messzeségben, ahol az a csóré nő libeg a köveken, fényjeleket látok, útjelzők lesznek bizonyára. Hárman vagyunk? Igen. Középen a vékony hangú, jobbra én, balra Rafael, a szellem. A nagy fejű még hangoskodik egy ideig odalent, de a harmadik ágon már senki sincsen. A Nagy Egész része vagyok újra, itthagynom nektek a múltat és a jelent, de az álmaimat magammal viszem. S maradok Minden, mindörökre.

